

smulkumes. Titnaginiame inventoriuje nemažė iš mezolitinės Nemuno kultūros paveldėtų dirbinių tipų: įtveriamąjį ešmenelių, trapezicijų, režtukų, laibujų skaldytinių. Tačiau paaikeitė skelčių dalijimą technika – nerasta nei mikrorėžtukų, nei lancetų. Gluobių 1 gyvenvietės kirvis (pav. 2:24) taip pat rodo mezolitinių trajektorių tąsa, tačiau tokis elementas, kaip platėjantys ir retušuoti ešmenys, yra būdingas jau vidurinijam neolitui (Rimantienė R. 1984. p. 118). Nors gyvenviečių keramika labai sunykusi, tačiau ir meninės ūkio šukelės patvirtina, jog tyrinėjami paminklai priklausė neolito laikotarpiui.

Gyvenviečių topografinė padėtis vienoda – visos jos buvo išskirtinios ant II terasos ir gana toli nuo upės. Tokių gyvenviečių vietos pasirinkimą reikėtų sieti su pirmuoju limnėjinės transgresijos etapu. Ši teiginė patvirtina ir tai, jog nei vienoje gyvenvietėje neaptiktas vėlyvajam neolitui būdingų radinių.

Gluobių skmeis amžius gyvenvietės egzistavo vidurinio neolito pabaigoje – III t.pr.m.e. pb.

NAUJI AKMENS AMŽIAUS PAMINKLAI VIDURIO LIETUVOJE

Virgilijus Valickis

1975-1987 metų laikotarpyje Vidurio Lietuvoje buvo aptiktos ir surinkta nemaža akmens amžius žemės paviršiuje rastų titnagių dirbinių. Straipsnio autorius, pasinuodojęs E. Ivanausko informaciją, daugumą nurodytu vietovių aplenkė ir papildė medžiagą. Kartu su Istorijos instituto bendradarbiu A. Girininku titnaginių inventorius buvo suklaifikuotas. Trūkstant tam tikram akmens amžiaus laikotarpiui būdingos medžiagos, o taip pat jai esant ganišriei, daugumą paminklų datuoti atsisakyta. Šio darbo tikslas –

nurodyti naujų redimviečių situaciją ir apibūdinti jų medžiagą.

Redimviečių situaciją ir kai kurios pastabos:

1. BIVYLIAI, Kauno raj., Užliedžių apyl.. Nevėžio kair. krante, salpoje, eriamame lauke, 500x100 m ploto ruože. Beveik pusė dirbinių sudaro šoniniai grandukai, kurie daugiausiai gaminti iš nuoskalų.

2. BRUŽIAI, Kauno raj., Raudondvario apyl.. Karklės upelio ir Nemuno deš. krante, apie 150 m i V nuo kaimo kapinaičių.

3. DAUČIONYS, Kauno raj., Daugeliškių apyl.. Apie 100 m i P nuo kaimo sodybų, Nemuno slėnyje, 500x100 m ploto ruože. Iš dirbinių galime pažymeti mezolitui būdingą įtveriamą ovalinį titnaginių kirvelį ir didešniają dalį visų dirbinių sudarančius šoniinius grandukus.

4. JADAGONYS, Kauno raj., Raudondvario apyl.. Apie 200 m i R nuo kelio Zapyškis-Pavilkijys, apie 600 m i Š nuo Jadagonių akakalnio, apie 300 m nuo Nemuno kair. kranto, eriamame lauke.

5. JAUČAKIAI, Kauno raj., Raudondvario apyl.. Pakarklės miško 23-io kvartalo keliuke, apie 300 m i P nuo Jaučakių piliekalnio. Išlikęs apie 20 cm kultūrinis sluoksnis. Sprendžiant iš titnagių skaldymo, galėjusi būti titnagu skaldykla.

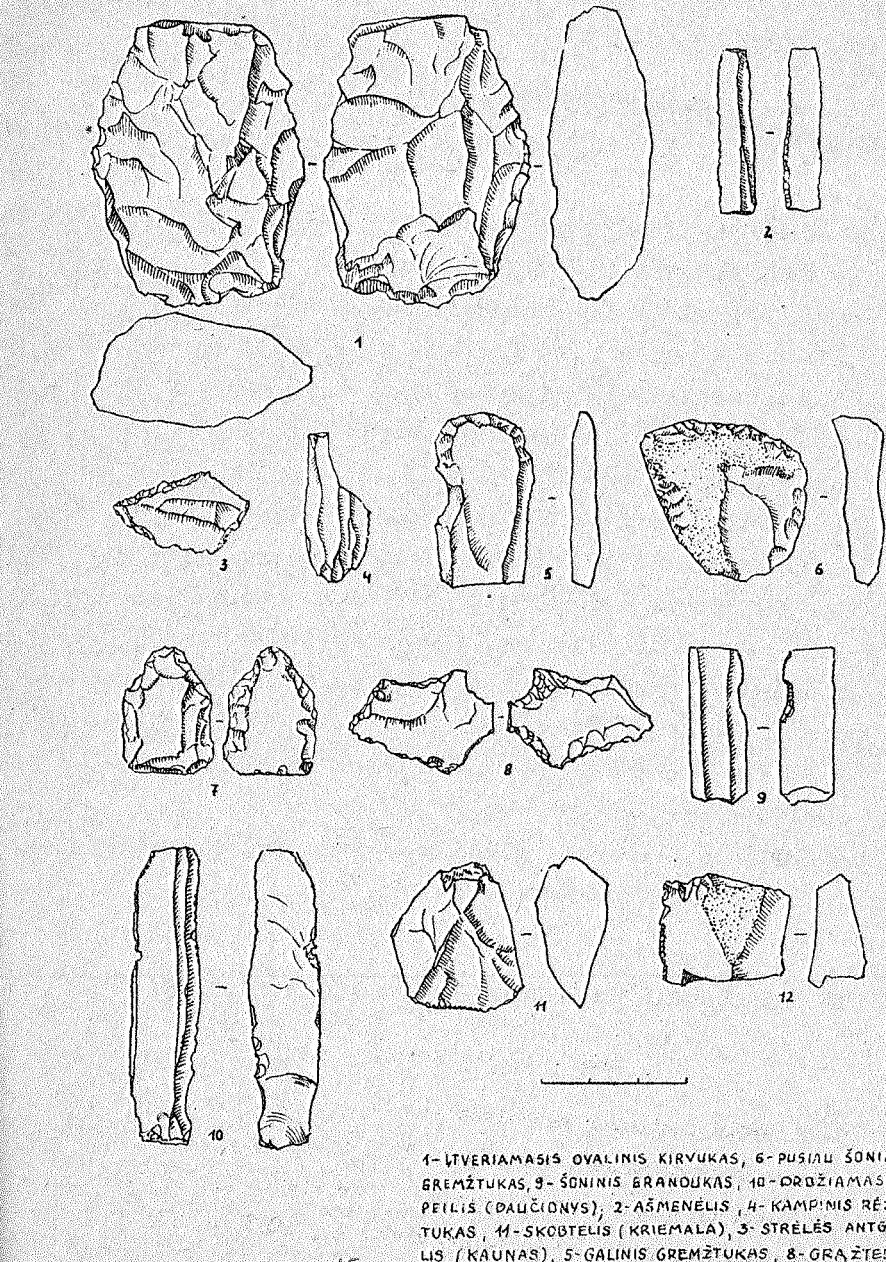
6. KAPITONIŠKĖS, Kaišiadorių raj., Rumšiškių apyl.. Apie 150 m i P nuo KPI vėsoros stovyklos sporto aikštėlės, Nemuno plėnamame krante, apie 100 m ruože. Išlikęs apie 30 cm kultūrinis sluoksnis.

7. KAUNAS, Muziejaus gatvė. Redinisi surinkti iš Nemuno vagos iškastose žemėse, kas rodo netoli ese buvus akmens amžiaus gyvenvietę. Iš radinių pažymėtiniai du strėlių antgaliai: netaisyklinga trapezija ir trikampis strėlės antgalis, retušuotu visu paviršiumi. Taip pat aptikiti du kauliniai dirbiniai: durklas ir ediklis (IEN

	BIVYLIAI	BRUŽIAI	DAUČIONYS	JADAGONYS	JAUČAKIAI	KAPITONIŠKES	KAUNAS	KRIEMALA	KRIŪKAI	KULAUTUVA	KURMAGALA	PAKALNIŠ-KELIAI	PAŽAISLIS	VILKIJĀ	ZAPYŠKIS
RADINIU SKAIČIUS	46	3	261	1	43	15	6	438	12	7	2	10	15	5	5
NUGESAUS SKELTĖS	24		146	4	23	1	3	334	3	3	1	5	5	2	3
DIRBINIAI	42	3	145		20	15	5	404	9	4	1	1	1	1	1
SKALDYTIAMI DOLDOS	3		8					7	2A						
NEŠKUS DIRBINA	4	1	9		2			5	1						
ŠONINKAI GRANDUKAI	40	1	49 806		12A	6	AB	28C	3	1	2A	1	A	1	1
GALININKI GRANDUKAI		1			B	7	1A								
ŠONINKAI GREMŽTUKAI		1A		A	18	3A	A								
PUS ŠON GRENŽTUKAI		2						1							
GALININKI GREMŽTUKAI	2		24C		1	B	3AB								
GRĄŽTELIAI	1	1			1	A	2								
PLATINTUMAMI SKYRĖS		1			1										
PIŪKELIAI															
KIRVIAI		1													
SKOBTELIAI		1													
STRĖLIŲ ANTGAJAI		3													
AŠMENELIAI	1														
REŽIKLIAI		H			B2										
ŠON. RĒŽUKAI	1														
KAMP. RĒŽUKAI		6			1										
VID. RĒŽUKAI			8FH	B		4	1								
PELLIAI						4	1	10							
DROŽ. PEILIJA															
LAIKMETIS		MEZOL.			NEOL?			NEOL.	NEOL?						
SUDRADIMO METAI	1976-86	1976-87	1987	1985-86	1979-87	1977	1991	1986-87	1987	1987	1987	1975-86	1985	1977-87	
SAUGOSIRO VIETA	KVIM	KVIM	KVIM	KVIM	KVIM	KVIM	KVIM	KVIM	KVIM	KVIM	KVIM	KVIM	KVIM	KVIM	KVIM

TITNAGINIO INVENTORIAUS LENTELĖ

PAAIŠKINIMAI. Raides žymi universalius dirbinius (pvz.: Jaučakiuose rasti I2 šon. grandukų ir I universalus dirbinys - grandukas ir gremžtukas).

1-IVTERIAMASIS OVALINIS KIRYUKAS, 6-PUSIALI ŠONINIS GREMŽTUKAS, 9-ŠONINIS GRANDUKAS, 10-DRÖZIAMASIS PEILIS (DAUČIONYS), 2-AŠMENELIS, 4-KAMPINIS RĒŽUKAS, 11-SKOBTELIS (KRIEMALA), 3-STRĖLIŲ ANTGAIS (KAUNAS), 5-GALINIS GREMŽTUKAS, 8-GRĄŽTELIS (PAŽAISLIS), 7-GRĄŽTELIS (ZAPYŠKIS), 12-PIŪKELIUS (KULAUTUVA).

2349:1-2).

8. KRIEMALA, Kauno raj., Raudondvario apyl., Nemuno slėnio pušynelyje, apie 500 m nuo upės deš. kranto. Apima 100x150 m, dalis ploto arima. Iš radinių pažymėtinės pergniaužtinis titnaginis kirvelis (ruošinys).

9. KRIŪKAI, Šakių raj., Kriūkų apyl.. Apie 100 m į R nuo gyvenvietės. Nemuno slėnyje, ariamame lauke, 1 km ruože.

10. KULAUTUVA, Kauno raj., miestelio V pakraštyje, apie 100 m į PV nuo senosios Kulautuvos sodybų, I terasoje, apie 300 m nuo Nemuno deš. kraato, 300x200 m ploto ruože.

11. KURMAGAŁA, Jonevos raj.. Kulvos apyl.. Apie 50 m į ŠR nuo Z. Zdenėvičiaus sodybos, ariamame lauke.

12. PAKALNIŠKELIAI, Raseinių raj., Betygalos apyl.. Apie 100 m nuo Dubysos kair. kranto, 150 m į Š nuo T. Rupeikos sodybos, I terasoje, smėlyne, 100x50 m ploto ruože.

13. PAŽAISLIS, Kauno miestas. Apie 100 m į V nuo jachtklubo uosto vertė, paplautame Nemuno krante.

14. VILKIJA, Kauno raj., miestelio centre, Nemuno pakrantėje, ties buvusia sinagoga.

15. ZAPYŠKIS, Kauno raj.. Apie 100 m į Š nuo senosios bažnyčios, Nemuno paplautame krante.

BRŪKŠNIUOTOSIOS KERAMIKOS KULTŪROS FORMAVIMASIS RYTŲ LIETUVOJE

Algirdas Girininkas

Brūkšniuotosios keramikos ir vėlyvosios Narvos kultūrų ryšiai pirmą kartą pastebėti tyrinėjant Rytų Lietuvos vėlyvajį neolitą ir Lietvijos brūkšniuotąją keramiką (Girininkas A., 1985, 4. p. 131, Girininkas A. 1982, c. 19, Basčo A., 1983, c. 18). Šie ryšiai